

Vuoden 2025 valtion talousarvioesitys: alue- ja rakennepolitiikka

**Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka
Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto**

18.10.2024

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Momentilta 32.30.64 rahoitettavat kokonaisuudet

Arviomääräraha (619 269 000 euroa):

- EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman "Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027" EU:n ja valtion rahoitusosuudet
- Interreg-ohjelmien valtion vastinrahoitusosuudet
- *Pohjautuu ennusteisiin rahoituksen käytöstä, tarkistetaan tarvittaessa lta-menettelyssä*

Myöntämisvaltuudet (376 463 000 euroa):

- Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) (ml. tekninen tuki ja kestävän kaupunkikehittämisen ekosysteemisopimusrahoitus)
- Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+) (ml. tekninen tuki ja aineellisen puutteen torjumiseen suunnattava rahoitus)
- Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) (ml. tekninen tuki)
- Interreg-ohjelmat
- *Budjetointi ohjelmakehysten pohjalta, tarvittaessa varojen uudelleenbudjetointi*

Myöntämisvaltuudet vuosina 2021-2025

	TA 2021+2022	TA 2023	TA 2024	TAE 2025
EAKR, ESR+ ja JTF	864,580	487,304	349,971	349,972
Tekninen tuki	33,284	20,536	15,209	15,209
InvestEU	31,571			
Interreg	30,741	9,000	14,282	11,282
Yhteensä	960,176	516,840	379,462	376,463

- Maakunnittaisissa rahoitussuunnitelmissa kuvataan ”Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027” – ohjelman myöntämisvaltuuksien alueellinen kohdentaminen toimintalinjoittain, erityistavoitteittain ja viranomaisittain seuraavaksi kahdeksi vuodeksi
- Ehdotus on tarkoitettu otettavaksi huomioon varojen jakoa valmisteltaessa
- Maakuntien liitot vastaavat alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta tiiviissä yhteistyössä erityisesti ELY-keskusten, mutta myös muiden alueellisten kumppaneiden kanssa
- Rahoitussuunnitelmat toimitetaan TEM:öön 31.10.2024 mennessä, varojen jako helmikuussa 2025

Vanha ohjelmakausi: Toteutuneet maksatukset 30.6.2024

Toimintalinja	Kehys, euroa	Hankkeita	Maksettu julkinen rahoitus	
			Euroa	Maksettu kehyksestä
1 Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	642 560 018	4 569	656 409 157	102,2 %
- Kehittyneet alueet	379 974 664	3 414	358 864 740	94,4 %
- Harvaan asutut alueet (NSPA)	262 585 354	1 155	297 544 417	113,3 %
2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja	844 818 290	2 895	866 814 174	102,6 %
- Kehittyneet alueet	496 740 030	1 801	527 916 376	106,3 %
- Harvaan asutut alueet (NSPA)	348 078 260	1 094	338 897 798	97,4 %
3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	467 093 656	1 124	450 312 428	96,4 %
4 Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	330 118 988	945	378 498 778	114,7 %
5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	200 072 114	561	198 828 858	99,4 %
6 Tekninen tuki (EAKR)	51 929 034	15	59 923 175	115,4 %
7 Tekninen tuki (ESR)	33 837 102	3	39 355 101	116,3 %
8 REACT-EU:n EAKR-toimenpiteet	200 510 955	1 353	193 517 174	96,5 %
9 REACT-EU:n ESR-toimenpiteet	85 933 265	322	85 240 684	99,2 %
10 REACT-EU:n tekninen tuki (EAKR)	8 020 438		7 740 687	96,5 %
11 REACT-EU:n tekninen tuki (ESR)	3 437 331		3 409 627	99,2 %
Yhteensä	2 868 331 191	11 787	2 940 049 843	102,5 %
EAKR	1 747 838 735	8 832	1 784 404 366	102,1 %
ESR	1 120 492 456	2 955	1 155 645 477	103,1 %

- REACT-EU oli osa covid-19-pandemian jälkeistä NGEU-elpymispakettia
- Rahoitus lisättiin ohjelmaan kahdessa erässä vuosina 2021 ja 2022 (lisäys yht. n. 11 %)
- Rahoitus kohdistui pk-yritysten tukemiseen kriisistä selviytymiseksi, digitaaliseen ja vihreään siirtymään sekä työllisyyden edistämiseen

Toteutuneet maksatukset rahoituskehyksittäin 30.6.2024

Tilanne 30.6.2024	Maksettu julkinen rahoitus			Hankkeita		
Rahoituskehys	EAKR	ESR	Yhteensä	EAKR	ESR	Yhteensä
Pohjois-Pohjanmaa	272 231 165	120 832 210	393 063 375	1 217	347	1 564
Pohjois-Savo	208 806 216	90 883 363	299 689 579	749	336	1 085
Lappi	203 909 387	83 088 904	286 998 291	913	273	1 186
Etelä-Savo	161 606 627	73 983 164	235 589 790	560	228	788
Pohjois-Karjala	159 508 355	71 617 559	231 125 914	579	176	755
Keski-Suomi	69 956 160	40 283 833	110 239 993	531	126	657
Kainuu	75 349 519	33 624 190	108 973 709	345	111	456
Uusimaa	42 243 858	57 096 096	99 339 955	370	182	552
Pirkanmaa	49 588 031	38 274 349	87 862 381	525	109	634
Satakunta	50 760 149	25 788 959	76 549 108	332	74	406
Keski-Pohjanmaa	48 599 199	20 587 051	69 186 250	323	56	379
Päijät-Häme	43 850 579	17 907 480	61 758 059	390	66	456
Kymenlaakso	41 032 417	18 206 809	59 239 226	265	71	336
Varsinais-Suomi	33 427 162	24 613 622	58 040 784	394	80	474
Etelä-Pohjanmaa	35 757 866	16 974 415	52 732 281	291	62	353
Etelä-Karjala	31 722 382	10 728 799	42 451 181	228	49	277
Pohjanmaa	23 547 467	11 337 031	34 884 499	361	38	399
Kanta-Häme	20 070 514	11 066 106	31 136 620	228	40	268
Yli maakunnallinen	43 826 497	93 582 513	137 409 010	95	208	303
Valtakunnallinen	160 870 128	291 759 397	452 629 525	136	323	459
Kaikki yhteensä	1 776 663 679	1 152 235 849	2 928 899 529	8 832	2 955	11 787
IP	1 130 010 468	494 616 440	1 624 626 908	4 686	1 527	6 213
ELSA	441 956 587	272 277 499	714 234 086	3 915	897	4 812

- Ohjelman maksatukset päättyivät 30.6.2024
- Loppumaksupyyntö komissioon 7/2024
- Ohjelman loppuraportti + tilinpäätös komissioon 2/2025
- 15 % joustot sulkemisessa toimintalinjojen välillä
- 100 % EU-osarahoitussuhde viimeiseltä tilivuodelta => **Suomi saamassa ohjelman koko EU-rahoituksen (ml. REACT-EU)**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Esimerkkejä ohjelmakauden 2014-2020 toteutuneista tuloksista:

EAKR:

- ❑ Syntynyt **594** uutta yritystä (joista naisten perustamia 203 eli 34 %)
- ❑ Luotu **13 775** uutta työpaikkaa (joista naisten osuus 4 706 eli 34 %)
- ❑ Luotu **1 338** uutta TKI-töyöpaikkaa (joista naisten osuus 482 eli 36 %)
- ❑ **4 721**:ssa pk-yrityksessä tapahtunut merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys
- ❑ **1 085**:n itä- ja pohjoissuomalaisen pk-yrityksen saavutettavuus parantunut
- ❑ **3 019** pk-yritystä aloittanut viennin tai laajentanut uudelle vientimarkkina-alueelle
- ❑ **30 769** yritystä osallistunut tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin

ESR:

Toimenpiteisiin osallistunut:

- ❑ **267 706** työtöntä tai työelämän ulkopuolella olevaa (joista naisia 141 720 eli 53 %) ja **205 055** työssä olevaa henkilöä (joista naisia 137 055 eli 67 %)
- ❑ **63 323** maahanmuuttajaa, ulkomaalaistaustaista tai vähemmistöön kuuluvaa henkilöä (joista naisia 34 782 eli 55 %)
- ❑ **12 037** vammaista henkilöä (joista naisia 6 102 eli 51 %)

Tuettu **39 633** mikro- ja pk-yritystä

Ohjelmakauden 2014-2020 tulosten tarkastelua*:

- Yritysten valmiudet liikevaihdon kasvuun ja kansainvälistymiseen ovat vahvistuneet, ja on luotu uutta liiketoimintaa. Ohjelma on vaikuttanut eri alueilla vaihtelevasti elinkeinorakenteen monipuolistumiseen. Uusia yrityksiä on kuitenkin syntynyt melko vähän.
- Yritykset ovat luoneet runsaasti yhteistyöverkostoja. Vuorovaikutus on lisääntynyt innovaatiotoiminnassa. On tuotettu uutta tietoa, mutta sitä ei ole saatu riittävästi käyttöön liiketoiminnassa.
- Ymmärrys vähähiilisydestä ja kiertotaloudesta on lisääntynyt.
- Yksilöllisiä opintopolkuja on tuettu, ja opintojen keskeyttämisiä on ehkäisty. Koulutuksen työelämälähtöisyys ja kasvualojen vaatima osaaminen ovat vahvistuneet.
- Työllisyyttä on edistetty, ja ohjausta on viety ihmisten saataville. Nuorten työllistymisen edistämisessä ei ole saavutettu tavoitetasoa, mutta ikääntyneiden työllistymisessä on onnistuttu.
- On toteutettu työhyvinvointivalmennuksia ja tasa-arvoprojekteja. Työ- ja toimintakykyä on vahvistettu, ja osallisuutta on kehitetty. Kolmas sektori on osallistunut köyhyyttä torjuviin hankkeisiin. Kokemuksia taloudellisen tilanteen vaikeudesta on onnistuttu vähentämään.

*) Mari Parviainen: Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 - Suomen Rakennerahasto-ohjelman tuloksia ([Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:2](#))

Ohjelman toteutuksen tilanne 1.10.2024

(Lähde: <https://eura2021.fi/hanketietopalvelu>)

	Et. /TL	Nimi	Kehys (julk. yht.)	Suunniteltu julkinen	Osuus kehyksestä	Maksettu julkinen (ml. ennakot)		Maksettu julkinen (ilman ennakoita)		Hankkeita		
						Euroa	Kehyksestä	Euroa	Kehyksestä	Yht.	Maksat.	Osuus
EAKR	1.1	TKI	380 357 548	159 111 880	41,8 %	16 296 070	4,3 %	14 517 348	3,8 %	601	215	35,8 %
	1.2	Digitalisaatio	134 243 844	46 280 280	34,5 %	9 674 449	7,2 %	5 919 845	4,4 %	288	107	37,2 %
	1.3	Pk-yritykset	380 357 548	143 271 488	37,7 %	56 233 175	14,8 %	30 714 670	8,1 %	1 051	473	45,0 %
	TL1 yht.	Innovatiivinen Suomi	894 958 940	348 663 648	39,0 %	82 203 694	9,2 %	51 151 863	5,7 %	1 940	795	41,0 %
	2.1	Energiatohkeus	184 005 169	50 715 898	27,6 %	12 710 530	6,9 %	7 633 985	4,1 %	249	87	34,9 %
	2.2	Ilmastonmuutos	64 943 003	19 429 983	29,9 %	1 915 369	2,9 %	1 572 417	2,4 %	97	31	32,0 %
	2.3	Kiertotalous	184 005 169	56 648 162	30,8 %	9 889 495	5,4 %	6 390 570	3,5 %	245	103	42,0 %
	TL2 yht.	Hiilineutraali Suomi	432 953 341	126 794 043	29,3 %	24 515 394	5,7 %	15 596 971	3,6 %	591	221	37,4 %
ESR+	TL3	Saavutettavampi Suomi	109 386 832	30 363 772	27,8 %	4 021 672	3,7 %	3 860 666	3,5 %	31	9	29,0 %
	4.1	Työllistyminen	316 646 771	87 592 671	27,7 %	14 122 550	4,5 %	11 182 024	3,5 %	225	144	64,0 %
	4.2	Osaaminen työelämässä	316 646 771	132 351 268	41,8 %	18 376 270	5,8 %	16 311 733	5,2 %	471	272	57,7 %
	4.3	Osallisuus	271 411 521	72 333 991	26,7 %	11 703 328	4,3 %	8 821 904	3,3 %	235	123	52,3 %
	TL4 yht.	Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi	904 705 063	292 277 930	32,3 %	44 202 148	4,9 %	36 315 661	4,0 %	931	539	57,9 %
	TL5	Sosiaalisten innovaatioiden Suomi	30 486 637	10 850 528	35,6 %	646 563	2,1 %	412 039	1,4 %	25	3	12,0 %
JTF	TL6	Aineellista puutetta torjuva Suomi	33 593 051	13 645 553	40,6 %	3 263 592	9,7 %	1 698 892	5,1 %	11	4	36,4 %
	TL7	Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi	639 667 297	413 364 494	64,6 %	61 071 206	9,5 %	19 901 811	3,1 %	1 163	247	21,2 %
		Kaikki yhteensä	3 045 751 161	1 235 959 968	40,6 %	219 924 270	7,2 %	128 937 902	4,2 %	4 692	1 818	38,7 %
		EAKR	1 437 299 113	505 821 463	35,2 %	110 740 760	7,7 %	70 609 501	4,9 %	2 562	1 025	40,0 %
JTF		ESR+	968 784 751	316 774 011	32,7 %	48 112 303	5,0 %	38 426 591	4,0 %	967	546	56,5 %
		JTF	639 667 297	413 364 494	64,6 %	61 071 206	9,5 %	19 901 811	3,1 %	1 163	247	21,2 %

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Ohjelmakauden 2021-2027 maksatuksista

- Maksatukset hankkeille käynnistyivät vaiheittain ja hanketyypeittäin (ensimmäisenä yritystuet) vuoden 2023 aikana (ml. ennakkomaksut)
- Viimeisenä saatiin käyttöön maksatukset ryhmähankkeille alkusyksystä 2024
- Hankkeiden maksatushakemuksia on edelleen paljon sisällä viranomaisissa, suman purkautuessa ohjelman maksatusaste nousee ripeästi
- Elokuun lopun tilanteen vertailussa EU-maiden välillä Suomi oli Ruotsin jälkeen sijalla 10 rahoituksen suunnitellussa käytössä ja sijalla 12 maksatuksissa tuensaajille (koheesiorahoitus kokonaisuutena), kärjessä olivat Luxemburg ja Hollanti
- Suomi lähettää ensimmäisen välimaksupyyntönsä ohjelmasta komissioon lokakuun aikana (n. 120 milj. euroa), sen jälkeen useampia vuodessa

Esimerkkejä ohjelman indikaattoreista

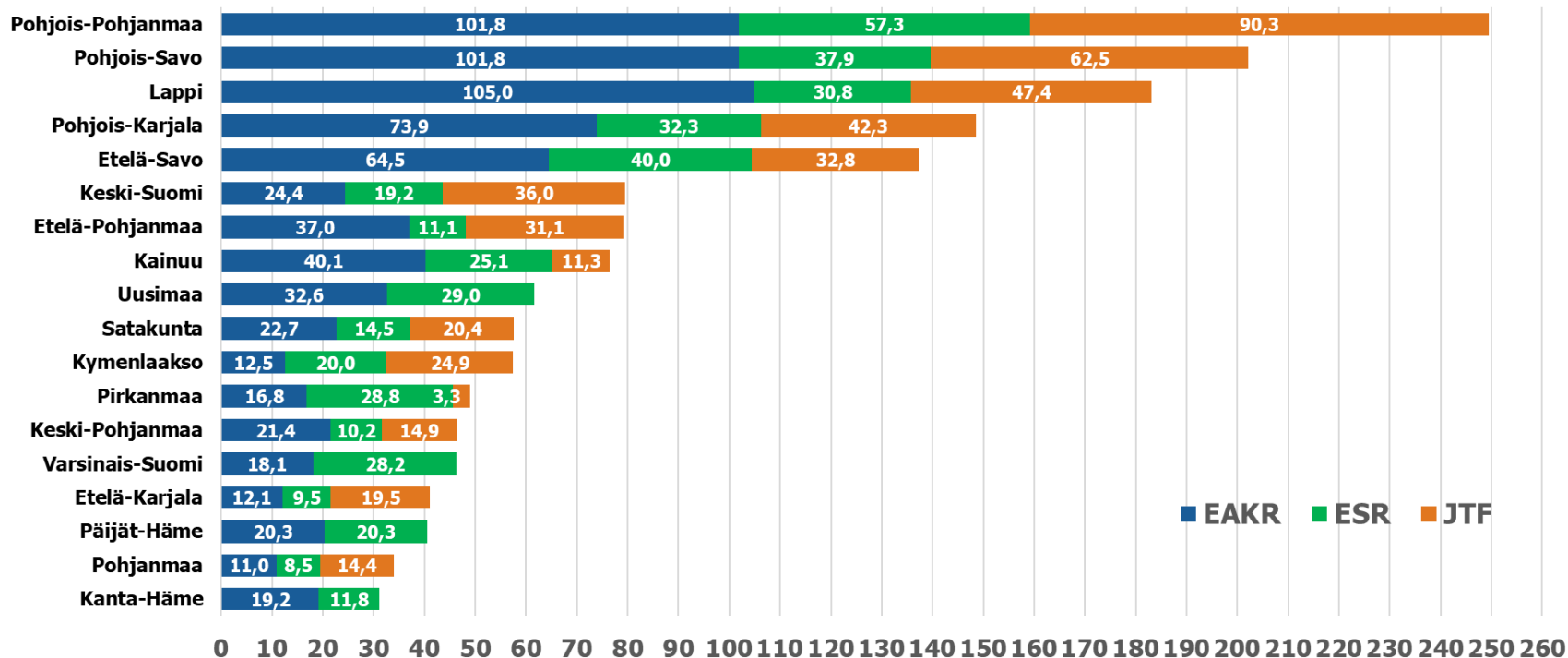
(10.10.2024, suunnitelmätiedot)

- Tuettuja yrityksiä: **3 487** (EAKR) + **1 022** (JTF)
- Yrityksiä yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa: **6 027** (EAKR) + **2 809** (JTF)
- Pk-yritykset, joiden saavutettavuus parantunut (IP-Suomi): **311** (EAKR)
- Uudet työpaikat: **7 113** (EAKR) + **3 551** (JTF)
- Pk-yritykset, jotka aloittavat uuden liiketoiminnan: **2 599** (EAKR) + **1 131** (JTF)
- Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tehdyt uudet ratkaisut: **507** (EAKR)
- Turvetuotannosta vapautuneen, ennallistetun alueen pinta-ala: **2 194 ha** (JTF)
- ESR+: Osallistujien kokonaismäärä: 110 023 (naisia 51 %), joista
 - nuoria (18-29 –vuotiaita) 37 194 (naisia 50 %)
 - 55 vuotta täyttäneitä 17 643 (naisia 55 %)
- ESR+: osallistuvien yritysten kokonaismäärä: 16 174

Maakunnittainen rahanjako rahastoittain 2021-2027

EU-osuudet, milj. euroa (käyvät hinnat)

Euroopan unionin
osarahoittama

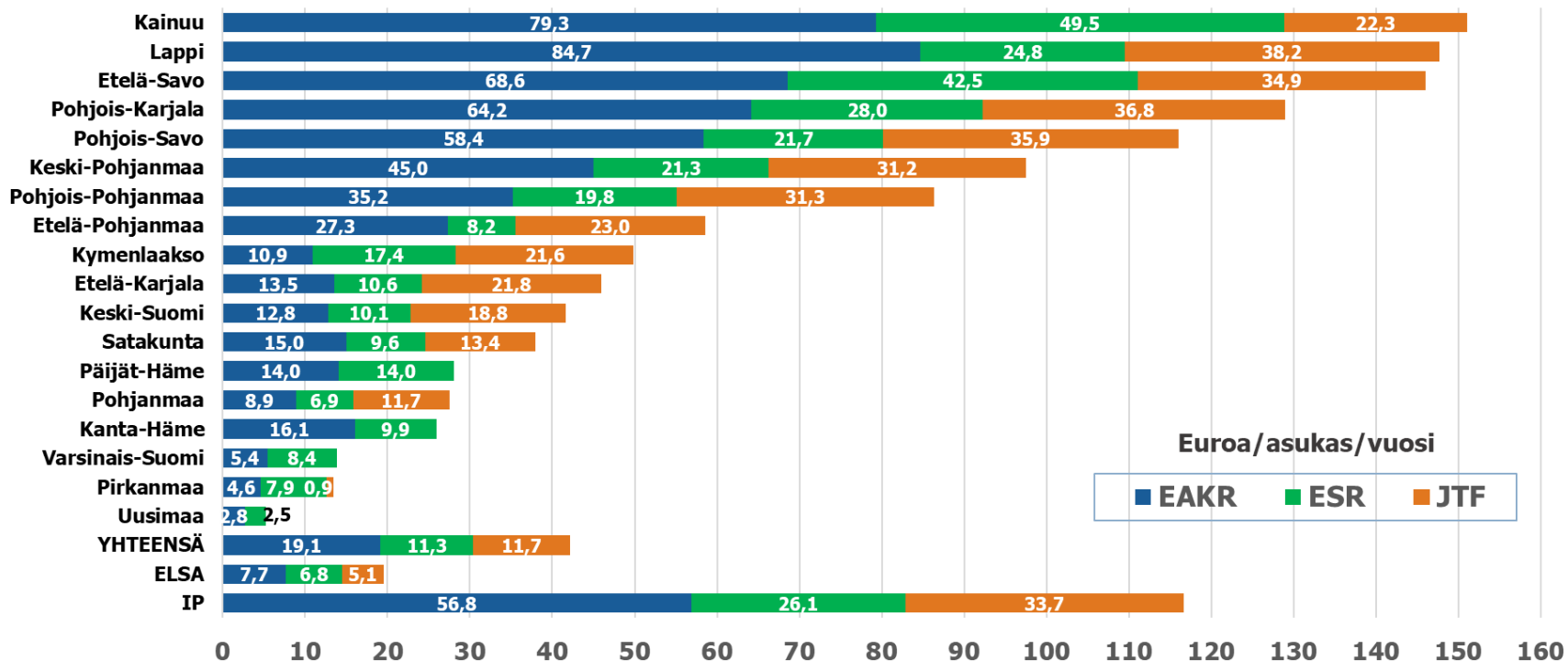
Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Maakunnittainen rahanjako rahastoittain 2021-2027

Asukaskohtainen vuosittainen EU-saanto rahastoittain (käyvät hinnat)

Euroopan unionin
osarahoittama

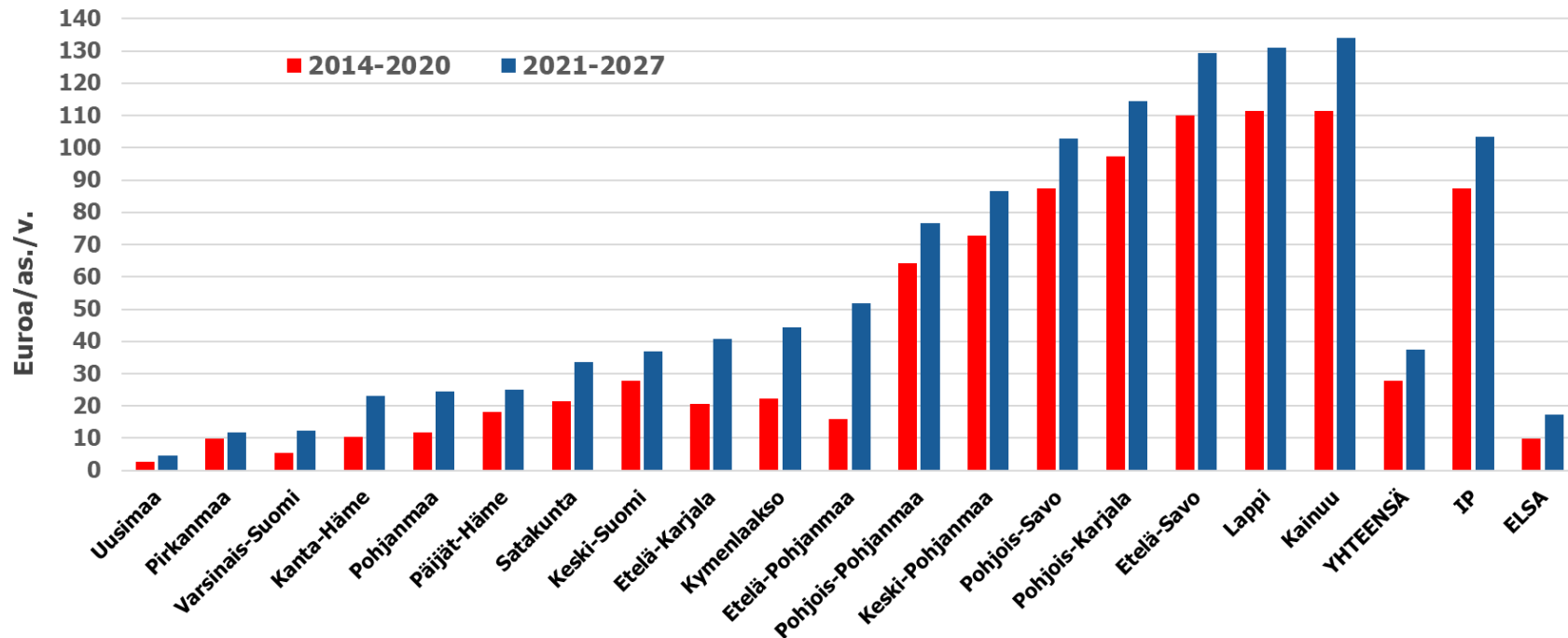
Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Rahanjako 2021-2027 vs. 2014-2020, EU-osuudet

EU-saanto euroa/asukas/vuosi (v. 2018 hinnoissa)

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kipupisteitä

- EURA2021-seurantajärjestelmän viiveiden vuoksi hanketoteuttajat ovat joutuneet odottamaan rahoitusta, ongelma etenkin pk-yrityksille ja järjestöille
- Resurssitilanne tiukka monissa viranomaisissa, etenkin alkuvuonna kun käynnissä oli kaksi ohjelmakautta joissa molemmissa maksatuksia
- Rahoituksen kiertonopeus (ns. N+3-sääntö) pakotti kiirehtimään JTF-hankkeita osin muiden rahastojen kustannuksella (JTF:n rahoitusprofiili on NGEU-komponentin vuoksi voimakkaan etupainotteinen) => komissio helpotti aikataulupainetta maksamalla kaikille jäsenmaille 30 %:n JTF-ennakkomaksun joka lasketaan mukaan N+3-tarkasteluun
- Seuranta- ja loppuraporttien viivästyminen vaikeuttaa ohjelman sisällöllisen toteuman analysointia
- EAKR:n ilmastotoimenpiteet (ohjelman toimintalinja 2) sekä JTF:n ennallistamistoimet eivät ole edistyneet aivan toivotulla tavalla

Kiitos!